

Federico Mayor Zaragoza i Tortosa

Federico ha estat, i continuarà sent un referent mundial en molts àmbits, però la seva lluita i defensa per la pau, era un dels aspectes que més li preocupava

Primera de tot cal dir que no és possible glossar o resumir la trajectòria personal, científica, acadèmica, política, social, literària i humana d'una figura com Federico Mayor Zaragoza en un article d'una plana, ni de dos.

Federico neix a Barcelona l'any el 1934 en el si d'una família tortosina, i creix entre Barcelona i Tortosa. El 1958, amb només vint-i-quatre anys, es doctora en Farmàcia amb premi extraordinari a la Universitat Complutense de Madrid. Inici una brillant carrera universitària, i si incorpora ben aviat a tasques de gestió acadèmica, essent nomenat rector de la Universitat de Granada el 1968, i president del Consejo de Investigaciones Científicas (CSIC) el 1972. El 1974 va ser nomenat subsecretari del Ministeri d'Educació i Ciència. Durant aquests primers anys, en diferents ocasions va veure com des d'alguns dels àmbits més retrògrads del règim del General Franco se'l qüestionava, i de vegades se'l vetava, per ser nebot del polític tortosí i ministre durant la segona República, Marcel·lí Domingo. Malgrat això, ell no renunciar mai a la seva vinculació familiar, i la seva vàlua i capacitat van fer possible que ocupés llocs d'altres responsabilitats acadèmiques i de gestió.

Després de la mort del dictador, durant la transició política, que avui alguns injustament qüestionen molt durament, Mayor Zaragoza va jugar un paper molt important en diferents àmbits. Crec que estaria bé que algú estudies i documents el seu paper, poc conegut, en l'encaix de Catalunya en tot aquell procés.

L'any 1997 va ser elegit per la UCD d'Adolfo Suárez, diputat a les Corts General, i nomenat conseller de la presidència del Govern. El 1978 és nomenat director general adjunt de la UNESCO, i el 1981 va ser nomenat pel president del govern Clavo Sotelo, ministre d'Educació i Ciència, la mateixa responsabilitat que el seu tío Marcel·lí havia assumit cinquanta anys abans.

D'aquesta època vull recordar singularment, el seu paper conjuntament amb l'alcalde Felipe Tallada, José Celma Prieto i David Català, per establir el centre associat de la Universitat Educació a Distància (Uned) de la província de Tarragona a la ciutat de Tortosa. Així com el seu paper essent ministre en la implantació

FOTO: JOAN REVILLAS

de l'escola Universitària d'Infermeria a Tortosa, impulsada entre altres pel seu cosí germà el doctor José Panisello i l'alcalde Vicent Beguer.

L'any 1987 és elegit diputat pel CDS al Parlament Europeu, i va ser-ho durant un breu temps, ja que al novembre d'aquell mateix any, és nomenat director general de la UNESCO, responsabilitat que exerceix fins al 1999. A la UNESCO es consolida com un referent mundial en la defensa dels drets humans i la pau. El 1988 essent l'alcalde de Tortosa Vicent Beguer, i per unanimitat del consistori, és nomenat fill adoptiu de Tortosa.

L'any 2000 impulsa la Fundació Cultura de Paz de la que és president, fins a la seva mort. Aquest mateix any cedeix, a la Cambra de Comerç de Tortosa, sent president Valentí Faura, una part important del seu llegat, consistent en una col·lecció de llibres, regals i objectes, que, en la majoria dels casos, va rebre en la seva etapa de director general de la UNESCO. Avui aquest llegat està obert al públic a la Cambra de Tortosa, a la sala que d'acord la seva voluntat porta el nom del seu pare Federico Mayor.

L'any 2006 l'entitat, amigues i amics de la UNESCO de Tortosa, i la Universitat Rovira i Virgili van crear els premis que porten el seu nom, i que ja han arribat a la 17a edició. Ell sempre estava present al seu lliurament, malgrat durant els darrers anys el seu estat de salut, i el «control estricte» com ell deia, de la seva neta metgessa, sempre no

feia presencialment. El passat mes de maig, amb motiu del lliurament dels premis, sí que ho va poder fer, i va ser la seva última visita a la ciutat, abans del seu traspàs dijous passat.

L'any 2013 vaig tenir l'honor de participar com a alcalde al primer nomenament doctor Honoris Causa que es feia a Tortosa, i que va ser lliurat a Federico Mayor Zaragoza. Malgrat ja haver-ne rebut molts, aquell dia estava molt emocionat per rebre el doctorat honorífic de la Universitat Rovira i Virgili, que va dedicar als seus pares «Ells no van poder tindre estudis, però la vida els va doctorar, per la seva saviesa i el seu esforç». L'aula Magna del campus Terres de l'Ebre de la URV porta avui el seu nom. Aquest mateix any, uns mesos abans, les Terres de l'Ebre varen ser declarades Reserva de la Biosfera per la UNESCO, vull deixar constància que, el suport, l'ajuda i la implicació de Federico Mayor va ser molt rellevant, per assolir aquesta fita.

Federico ha estat, i continuarà sent un referent mundial en molts àmbits, però la seva lluita i defensa per la pau, era un dels aspectes que més li preocupava. En les converses que vaig tenir la sort de compartir amb ell, la pau, l'evolució de molts de conflictes bèl·lics al món, així com paper que Europa jugava o millor dit no jugava, estaven sempre presents. També el present i el futur de la seva estimada Tortosa, la terra dels seus pares i la seva família, no faltava mai a les nostres converses.

FERRAN BEL
Economista